

Al·lòctons

«*Groundhog Day*» - «*An American Tail*» - «*Executive Koala*»

Hi ha un moment a *Groundhog Day* en el qual es descobreix el truc. La marmota ja fa dies que està desperta i mai no ha viscut o dormit dins del tronc de l'escenari de Punxsutawney. No és que aquest fet ens hagi de sorprendre gaire, però el moment en el qual perdem la innocència i prenem consciència de les mentides que ens envolten agafa un caire encara més important i solemne a una pel·lícula en aparença inofensiva com *El dia de la marmota*.

Per a en Bill Murray, aquesta és la gota que fa vessar el got. Per a nosaltres, és la dolça descoberta que la marmota són els pares. Però el més important és que per a la marmota és la gran constatació d'haver estat vivint des del 1886 en una enorme mentida.

La marmota són els pares. Foto: Columbia Pictures Corporation, 1993

Estar atrapat a l'espai-temps de *Groundhog Day* fa que en Bill aprengui a trobar un motiu i que sàpiga utilitzar el que l'envolta per complir una finalitat. El seu esforç desesperat per trobar un camí correcte fora dels platós de les prediccions meteorològiques, forçat per una situació inesperada, fa que tot el seu procés pugui ser llegit com un aprenentatge vital i una modificació de la conducta que l'ha de portar cap a la felicitat. Sigui el que sigui que això signifiqui.

Però la marmota no acaba sent gaire més que el fred i el gel existencial que ens rodeja en algun moment de la vida i que tant en Bill com nosaltres hem de trobar com superar. Tota una estranya tradició americana pensada només per promulgar el sadomasoquisme de l'espècie humana tot intentant trobar una excusa per decidir que l'hivern existencial haurà de durar, si tot surt malament, sis setmanes més.

La marmota és l'obstacle; un actor involuntari i inconscient de tota la pantomima, mentre actors com la floreta Andie MacDowell es passegen impassibles fent que tot el que l'envolta tremoli de

fred, tot perpetrant una comèdia romàntica sobrenatural en què un pobre animal fora de lloc és qui s'enduu les culpes.

"Aparta't, que ja condueixo jo". Foto: Columbia Pictures Corporation, 1993

És per tot això que la marmota, quan pren consciència de la seva total desubicació, acaba conduint un cotxe a tota velocitat. Directa al suïcidi. La pressió humana que rep per convertir-se en un obstacle per a l'arribada de la primavera és crucial i la pobra acaba sense esperança de poder fugir del bucle on mai no ha demanat entrar. Enganyada, plena de frustració, acompanyada d'un Bill Murray igual de perdut i a tota velocitat, la marmota no pot fer altra cosa que dirigir-se al precipici i acabar convertida en una moderadament espectacular bola de foc.

Per a en Bill Murray, després del cúmul de flames tornaran a ser les sis del matí, tornaran a sonar en Sonny i la Cher i podrà acumular una nova variant al seu camí cap a la primavera; però per a la marmota el dia tornarà a començar sense haver pogut aprendre res de l'intent d'escapada. Des del punt de vista de la marmota, l'hivern és infinit, sempre hi ha sis setmanes més de fred i el foc no ha servit per a res, perquè les flames no pertanyen al seu món, sinó al dels humans que fan tot el que poden per salvar-se i que tenen l'exclusivitat de la redempció.

*Les explosions visualment entretingudes són encara millors quan en Harold Ramis en controla el tempo.
Foto: Columbia Pictures Corporation, 1993*

Però baixem un graó i mirem el foc des d'una òptica una mica més pertorbadora. Ben al començament de *An American Tail* els gats comunistes perpetuen el seu poder sobre els ratolins cremant-los els caus. Si el foc de la marmota era un intent de fugida, el foc de Fievel al nou món és el motiu pel qual fugir. No hi ha gats a Amèrica, canten els ratolins russos mentre els gats els trepitgen l'existència.

No hi ha gats a Amèrica, es fan un fart de repetir. La pel·lícula és una crítica a un sistema vergonyós de falsedats i lluites de poder que es donaven per acabades després de la Guerra Freda, però que tot i les bones intencions que s'hi insinuen, acaba caient en el mateix error que intenta criticar. Russos als quals el poder deixa sense casa, recerca incansable i obsessiva de les arrels, gats vegetarians i el capitalisme mal utilitzat, que és l'únic que pot ser contrarestat per la comunitat. I gens d'autocrítica.

El foc, que purifica a la manera americana. Foto: Universal Pictures, 1986

L'Spielberg productor, sempre sensible a les misèries humanes menys -per norma general- quan fa pel·lícules bones de veritat, ens ensenya la part trista i melancòlica d'una immigració obligada a trencar amb el seu passat a còpia de mentides. Una realitat complicada que obviem amb massa facilitat, però que aquesta colla vuitantera ens intentarà explicar sense cap mena de rigor amb ratolinets simpàtics. Aquells animals que tant podem utilitzar per experimentar als laboratoris com per ensinistrar els nostres fills. Curiós gir existencial.

Però cantar que no hi hagi gats a Amèrica és com dir que els bancs no cobren comissions o que els governs no posen fàcil que en cobrin de dobles. És com donar per fet que la gent és tonta. Explicar que s'ha de viure en un món de sucre i caure en l'error terrible de dir que els immigrants hi van perquè els agraden les coses amb sacarina. Veure per primera vegada el nou continent i que l'estàtua de la Llibertat estigui ?al·legòricament, és clar? a mig construir. El camí cap a la primavera és massa fàcil, tot és massa dolç, tot és massa fals.

Foto: Imatge: Universal Pictures, 1986

En Fievel arriba a Nova York i s'hi perd per culpa d'un error propi, però que en realitat es basa en la ingenuïtat de son pare. De la seva família. De la seva societat. La immigració està perduda i, com no podia ser d'altra manera, és Amèrica que amb el seu esperit i la seva força l'acabarà guiant. Però la suficiència ingènua amb què la pel·lícula tracta la problemàtica arriba al seu punt àlgid quan, cridant sol i desconsolat, en Fievel canta el tema central tot desitjant que hi hagi algú allà fora, esperant-lo. La soledat es transforma en ràbia i tot està perdut perquè l'esperança de sobreviure en un ambient inhòspit sembla que té menys números d'aguantar que la mentida sobre els gats.

Però no patiu. La desubicació total del ratolí perdut en problemes, de nou, humans, es veu compensada per la trobada del camí. Amèrica, al final, després de no saber criticar el capitalisme ni saber tractar la immigració, també té la resposta. En Fievel arriba al nou món i, després de caminar molt-, hi troba totes les solucions per tornar a descobrir com n'era d'equivocada la vida animal russa anterior. El vegetarianisme canviarà un sistema digestiu preparat només per digerir carn. I ens acomiadem de l'èxit d'un ratolinet perdut i de la meravella d'un país on tot és possible amb una picada d'ullet de l'estàtua de la Llibertat -ara acabada- que, més que reconfortar, fa una estranya por i molta vergonya aliena.

Hi ha mirades que no s'obliden. Foto: Universal Pictures, 1986

I tornem a baixar un graó -o uns quants- i caiem de cap on havíem d'arribar des de bon principi, a la vergonya aliena. Perquè si hi ha quelcom que ens n'hauria de causar és precisament utilitzar animals per evitar els nostres propis problemes.

I és així com apareix un senyor vestit de coala treballant a l'oficina. La seva jornada laboral és dura i els seus companys de feina humans ho intenten compensar amb tafaneries sense cap mena de gràcia. L'horror social per excel·lència. A *Koara kachô (Executive Koala)* tot té un caire xaró i al coala se li veu la cremallera que tanca la disfressa rere el coll. L'oficina és trista i sembla sortida d'un expomobi decadent. Però per sort pel nostre coala preferit, una noia meravellosa és capaç de donar llum a la seva trista vida de treballador.

Foto: The Klockworx, 2005

Per sort? No ben bé: alguna cosa falla. Que un coala antropomorf treballi de manera obsessiva al Japó i que la parella acabi desapareixent misteriosament fa mala pinta. Però encara en fa més que un coreà karateka aparegui del no-res per intentar venjar-ne la memòria.

Hi ha quelcom a *Executive koala* que sobrepassa el seu descobriment a les matinades del festival de Sitges i que fins i tot va més enllà de tota la cervesa que cal tenir a la nevera per poder-ne suportar el visionat. Tot l'esforç i els hidrats de carboni líquids ingerits hauran valgut la pena si aconseguim veure de nou els ulls del coala encendre's arítmicament de vermell mentre assassina el seu estúpid terapeuta tot movent-se horitzontalment per la pantalla.

Foto: *The Klockworx*, 2005

El coala no té un pam de net i entre esquizofrènies, resurreccions i combats que fan riure, descobrim el perquè de tot plegat. Un passat en el qual els homes van matar milers de coales a Austràlia i el resultat final d'intentar viure enganyat tota la vida en una societat que no li pertoca ni li correspon. Venjança amagada rere diverses capes socials i molta cara dura cinematogràfica.

Destrossat, perdut i enganyat, l'executiu coala no aconsegueix controlar els seus instints assassins. La pèrdua de la referència i l'obsessió per estar vivint en un nou ambient al qual no pertany li fan perdre completament el nord. De nou, però ara de manera molt més barroera, l'error humà torna a camuflar-se en un animal fora de lloc que és incapaç d'adaptar-se a la pressió que la societat li encomana.

Animals perduts i expulsats que han estat perduts i expulsats per la seva impròpia condició humana. Marmotes, ratolins o coales, tots tornen per venjar-se de la nostra falsa ironia i trista vergonya aliena. Per no afrontar els nostres problemes, els els donem tots a ells. Tot pensant que d'aquesta manera, potser, amb una mica de sort, abandonem ràpid l'hivern i ens salvem de la crema. Fins que tornem a recordar que un animaló perdut, quan érem petits i no acabàvem d'entendre del tot bé els problemes dels grans, ens devia dir que que tot funcioni bé i que tot estigui al seu lloc també continua sent els pares.

Què hi farem. Foto: The Klockworx, 2005